

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

III. ÚS 106/2011-19

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí senátu 15. marca 2011 predbežne prerokoval sťažnosť obchodnej spoločnosti P., s. r. o., B., zastúpenej Advokátskou kanceláriou H., spol. s r. o., B., konajúcou prostredníctvom konateľa a advokáta Mgr. J. H., vo veci namietaného porušenia jej práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd a práva na ochranu majetku podľa čl. 1 Dodatkového protokolu k Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd uznesením Krajského súdu v Banskej Bystrici sp. zn. 15 CoE 342/2010 z 1. decembra 2010 a takto

r o z h o d o l :

Sťažnosť obchodnej spoločnosti P., s. r. o., o d m i e t a ako zjavne neopodstatnenú.

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) bola 28. februára 2011 doručená sťažnosť obchodnej spoločnosti P., s. r. o. (ďalej len „sťažovateľka“), ktorými namieta porušenie svojho práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1

Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) a práva na ochranu majetku podľa čl. 1 Dodatkového protokolu k Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dodatkový protokol“) uznesením Krajského súdu v Banskej Bystrici (ďalej len „krajský súd“) sp. zn. 15 CoE 342/2010 z 1. decembra 2010.

Zo sťažností a z ich príloh vyplýva, že sťažovateľka sa v rámci svojej podnikateľskej činnosti zaoberá inter alia poskytovaním úverov z vlastných zdrojov. Na základe zmluvy o úvere uzavretej 12. júla 2007 poskytla dlžníkovi L. V. úver v sume 464,71 €, ktorý bol povinný vrátiť v desiatich mesačných splátkach. Keďže dlžník splátky neuhradil, bolo začaté rozhodcovské konanie pred rozhodcovským súdom zriadeným S., a. s., B.. Rozhodcovský súd vydal 29. apríla 2008 rozhodcovský rozsudok, ktorý nadobudol právoplatnosť 19. mája 2008.

Dňa 3. septembra 2008 bola spísaná pred súdnym exekútorom zápisnica a následne súdny exekútor na základe poverenia udeleného Okresným súdom Brezno (ďalej len „okresný súd“) 17. októbra 2008 začal exekútor nútený výkon rozhodnutia.

Okresný súd uznesením sp. zn. 4 Er/873/2008 zo 16. septembra 2010 vyhlásil exekúciu za neprípustnú a exekúciu zastavil. Proti tomuto rozhodnutiu podala sťažovateľka odvolanie, o ktorom rozhodol krajský súd uznesením sp. zn. 15 CoE 342/2010 z 1. decembra 2010 tak, že potvrdil prvostupňové uznesenie ako vecne a právne správne.

V ďalšom sťažovateľka podrobne interpretovala čl. 6 ods. 1 dohovoru a čl. 1 dodatkového protokolu, poukázala na konkrétne rozhodnutia Európskeho súdu pre ľudské práva a ústavného súdu a v podstatnom uviedla, že podľa jej názoru napadnutým uznesením krajského súdu a postupom okresného súdu, ktorý mu predchádzal (*„neposkytli priestor účastníkom exekučného konania vyjadriť sa k zahájeniu konania o zastavení exekúcie“*), bolo porušené jej základné právo *„na spravodlivý proces“* vyplývajúce z čl. 6 ods. 1 dohovoru, ako aj *„právo pokojne užívať svoj majetok“* zaručené v čl. 1 dodatkového protokolu.

Podľa sťažovateľky „okresný súd vydal poverenie, t. j. riadne preskúmal exekučný titul pred vydaním poverenia na zahájenie exekúcie. Týmto svojím postupom okresný súd

vytvoril sťažovateľovi i povinnému právnu istotu a súčasne legitímne očakávanie sťažovateľa užívať svoj majetok – pohľadávku posilnenú ochranou súdom v rámci dozoru nad núteným výkonom práva, tzv. exekúciou voči majetku povinného.

Následne okresný súd z vlastného podnetu, t. j. bez podnetu exekútora, sťažovateľa alebo povinného zahájil konanie na zastavenie exekúcie, pričom pred zahájením tohto konania neposkytol priestor účastníkom exekučného konania vyjadriť sa k zahájeniu konania o zastavení exekúcie...

Domnievame sa, že cieľom oprávnenia súdu zahájiť konanie na zastavenie exekúcie bez návrhu vyplývajúce z príslušných ustanovení exekučného poriadku je chrániť verejný záujem ochraňujúci účastníkov exekúcie pred nezákonnou činnosťou exekútora v exekučnom konaní...

V tomto prípade okresný súd ani krajský súd neidentifikovali ochraňovaný verejný záujem, ktorý by bol akokoľvek nadradený verejnému záujmu zachovania rovnosti práv účastníkov v exekučnom konaní, čo spôsobuje protiprávnosť zahájenia konania súdom bez návrhu.

Ďalším porušením okresného súdu a krajského súdu v priebehu konania na zastavenie exekúcie, vyplývajúce z odôvodnenia predmetných rozhodnutí, je vykonanie dokazovania z vlastného podnetu a bez znalosti vôle účastníkov konania, a to opätovným preskúmaním exekučného titulu a súvisiacich dokladov najmä predmetnej zmluvy o úvere. V priebehu tohto konania súd nedal priestor na vyjadrenie účastníkom konania k vykonaným dôkazom ani nedal možnosť navrhnúť nové dôkazy v tomto konaní, ktoré by zvrátili jeho rozhodnutie zastaviť exekúciu. Táto skutočnosť je významným porušením povinnosti súdu oboznámiť účastníkov konania o vykonaných dôkazoch a možnosti účastníkov sa k týmto vyjadriť alebo navrhnúť nové dôkazy...

Na záver okresný súd a krajský súd svojím rozhodnutím zlomil právnu istotu účastníkov exekúcie, teda povinného a aj sťažovateľa a aj ich oprávnené očakávanie užívať svoj majetok nastolený vydaním poverenia na vykonanie exekúcie bez splnenia zákonných povinností a porušením základných práv a slobôd ako sú popísané vyššie.

V nadväznosti na porušenie práva na spravodlivý proces krajský súd porušil svojím rozhodnutím právoplatne zastaviť exekučné konania voči povinnému aj právo sťažovateľa pokojne užívať svoj majetok.“

Sťažovateľka na základe uvedeného navrhla, aby ústavný súd vydal nález, v ktorom vysloví porušenie jej práva „na spravodlivý proces vyplývajúce z článku 6 ods. 1... dohovoru... a na ochranu majetku podľa čl. 1 Dodatkového protokolu... “ napadnutým uznesením krajského súdu, zruší napadnuté uznesenie, vec vráti na ďalšie konanie a prizná jej primerané finančné zadosťučinenie, ako aj úhradu trov konania.

II.

Podľa čl. 127 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) ústavný súd rozhoduje o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

Ústavný súd návrh predbežne prerokuje podľa § 25 ods. 1 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) na neverejnom zasadnutí bez prítomnosti navrhovateľa a zisťuje, či nie sú dôvody na jeho odmietnutie podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde. Podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde môže ústavný súd na predbežnom prerokovaní odmietnuť uznesením bez ústneho pojednávania návrhy, na prerokovanie ktorých nemá právomoc, návrhy, ktoré nemajú náležitosti predpísané zákonom, neprípustné návrhy alebo návrhy podané niekým zjavne neoprávneným, ako aj návrhy podané oneskorene. Ústavný súd môže odmietnuť aj návrh, ktorý je zjavne neopodstatnený.

Podstatou sťažností je tvrdenie sťažovateľky, že krajský súd uznesením sp. zn. 15 CoE 342/2010 z 1. decembra 2010, ktorým potvrdil uznesenie prvostupňového súdu o vyhlásení exekúcie za neprípustnú a zastavení exekúcie, porušil jej právo na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru a právo na ochranu majetku podľa čl. 1 dodatkového protokolu.

K namietanému porušeniu čl. 6 ods. 1 dohovoru

Podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru každý má právo na to, aby jeho záležitosť bola spravodlivo, verejne a v primeranej lehote prejednaná nezávislým a nestranným súdom zriadeným zákonom, ktorý rozhodne o jeho občianskych právach alebo záväzkoch alebo o oprávnenosti akéhokoľvek trestného obvinenia proti nemu.

O zjavnej neopodstatnenosti sťažnosti možno hovoriť vtedy, keď namietaným postupom všeobecného súdu nemohlo vôbec dôjsť k porušeniu toho základného práva alebo slobody, ktoré označil sťažovateľ, a to buď pre nedostatok vzájomnej príčinnej súvislosti medzi označeným postupom všeobecného súdu a základným právom alebo slobodou, porušenie ktorých namietal, prípadne z iných dôvodov. Za zjavne neopodstatnenú sťažnosť preto možno považovať tú sťažnosť, pri predbežnom prerokovaní ktorej ústavný súd nezistil žiadnu možnosť porušenia označeného základného práva alebo slobody, ktorej reálnosť by mohol posúdiť po jej prijatí na ďalšie konanie (obdobne napr. III. ÚS 263/03, IV. ÚS 92/04, III. ÚS 168/05, II. ÚS 98/06 a III. ÚS 299/07).

Podľa svojej konštantnej judikatúry ústavný súd nemá zásadne oprávnenie preskúmavať, či v konaní pred všeobecnými súdmi bol, alebo nebol náležite zistený skutkový stav a aké právne závery zo skutkového stavu všeobecný súd vyvodil (II. ÚS 21/96, III. ÚS 151/05). Vo všeobecnosti úlohou súdnej ochrany ústavnosti poskytovanej ústavným súdom napokon nie je ani chrániť občana pred skutkovými omylmi všeobecných súdov, ale chrániť ho pred takými zásahmi do jeho práv, ktoré sú z ústavného hľadiska neospravedlňiteľné a neudržateľné (I. ÚS 17/01). Z rozdelenia súdnej moci v ústave medzi ústavný súd a všeobecné súdy totiž vyplýva, že ústavný súd nie je opravnou inštanciou vo veciach patriacich do právomoci všeobecných súdov. Úlohou ústavného súdu nie je zastupovať všeobecné súdy, ktorým predovšetkým prislúcha interpretácia a aplikácia zákonov. Úloha ústavného súdu sa obmedzuje na kontrolu zlučiteľnosti účinkov takejto interpretácie a aplikácie s ústavou, prípadne medzinárodnou zmluvou podľa čl. 7 ods. 5 ústavy (I. ÚS 13/01, I. ÚS 120/04).

Ústavný súd v danom prípade považoval za potrebné zaujať stanovisko k zásadnému právnomu problému nastolenému v sťažnosti sťažovateľky, ktorý spočíva v tom, či krajský súd rozhodujúci v rámci exekučného konania o odvolaní proti prvostupňovému rozhodnutiu, ktorým bola exekúcia zastavená, má (obdobne ako prvostupňový súd) právomoc skúmať v tomto štádiu konania prípustnosť exekúcie z hľadiska relevantnosti exekučného titulu (rozhodcovského rozsudku).

Podľa § 58 ods. 1 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 233/1995 Z. z. o súdnych exekútoroch a exekučnej činnosti (Exekučný poriadok) a o zmene a doplnení ďalších zákonov v znení neskorších predpisov (ďalej len „Exekučný poriadok“) exekúciu možno zastaviť na návrh alebo aj bez návrhu. Zatiaľ čo dôvody, na základe ktorých všeobecný súd obligatórne zastaví exekúciu (§ 57 ods. 1 Exekučného poriadku) alebo na základe ktorých fakultatívne pristúpi k takémuto rozhodnutiu (§ 57 ods. 2 Exekučného poriadku), upravuje Exekučný poriadok podrobne, ustanovenie okamihu, kedy tak má alebo môže urobiť, nie je explicitne ustanovený. Z uvedeného možno vyvodit' záver, že všeobecný súd rozhodne o zastavení exekúcie kedykoľvek v priebehu konania, len čo zistí, že sú dané dôvody na ukončenie núteného vymáhania pohľadávky. To znamená, že všeobecný súd je povinný v priebehu celého exekučného konania ex offo skúmať, či sú splnené všetky predpoklady na vedenie takéhoto konania. Jedným z týchto predpokladov je aj relevantný exekučný titul. Bez jeho existencie nemožno exekúciu vykonať. Krajský súd ako súd odvolací napadnutým uznesením potvrdil rozhodnutie okresného súdu o vyhlásení exekúcie za neprípustnú a zastavení exekučného konania s poukazom na príslušné ustanovenia Exekučného poriadku, ako aj ustanovenia zákona č. 244/2002 Z. z. o rozhodcovskom konaní v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o rozhodcovskom konaní“).

Krajský súd v súlade s § 219 ods. 1 Občianskeho súdneho poriadku (ďalej len „OSP“) potvrdil uznesenie okresného súdu ako vecne správne vzhľadom na skutočnosť, že po jeho preskúmaní dospel k záveru o správnej aplikácii ustanovení § 57 ods. 2 a 3 Exekučného poriadku, ako aj § 45 ods. 2 zákona o rozhodcovskom konaní, ako aj iných súvisiacich zákonov (napr. Občianskeho zákonníka). Okresný súd podľa názoru krajského súdu správne aplikoval aj § 45 ods. 2 zákona o rozhodcovskom konaní, ktoré ukladá súdu zastaviť výkon rozhodcovského rozsudku alebo exekučné konanie aj bez návrhu, ak zistí

v rozhodcovskom konaní nedostatky podľa § 45 ods. 1 písm. b) alebo c) zákona o rozhodcovskom konaní [t. j. ak rozhodcovský rozsudok má nedostatky uvedené v § 40 písm. a) a b) zákona o rozhodcovskom konaní alebo ak rozhodcovský rozsudok zaväzuje účastníka rozhodcovského konania na plnenie, ktoré je objektívne nemožné, právom nedovolené alebo odporuje dobrým mravom, pozn.]. V okolnostiach posudzovaného prípadu okresný súd podľa zistenia krajského súdu postupoval správne, ak preskúmaval rozhodcovské rozhodnutia ako exekučné tituly, a to aj z hľadiska toho, či takýmto rozhodnutím bolo priznané dovolené právo, prípadne či priznané právo neodporuje dobrým mravom.

Podľa odôvodnenia uznesenia krajského súdu sp. zn. 15 CoE 342/2010 z 1. decembra 2010 tiež *„okresný súd správne posúdil aj neprimeranosť dohodnutej výšky úrokov 0,25% denne, čo pri prepočte predstavuje 91,25% ročne. Výšku úrokov nemožno podriaďiť len dohode účastníkov zmluvy o úvere bez toho, aby nepodliehala žiadnemu obmedzeniu. Neprimeranou je spravídla taká výška úrokov, ktorá podstatne prevyšuje obvyklú úrokovú mieru v čase jej zjednania, najmä s prihliadnutím na úrokové sadzby uplatňované bankami za poskytnuté úvery. Vzhľadom k tomu, že ide o spotrebiteľský vzťah medzi oprávneným a povinným, výšku úrokov je potrebné posudzovať ešte prísnejšie. Pokiaľ však absentuje aj údaj o ročnej percentuálnej miere nákladov, a teda nie je možné zistiť reálny úrok, výšku poplatku za poskytnutie úveru a ďalšie poplatky spojené napr. so zaslaním upomienok, tento nedostatok musí znášať oprávnený.“*

Vzhľadom na uvedenú argumentáciu krajský súd dospel v napadnutom uznesení k záveru o nevykonateľnosti rozhodcovského rozsudku podľa § 57 ods. 1 písm. g) Exekučného poriadku vzhľadom na skutočnosť, že rozhodcovský súd neoddelil v exekučnom titule neplatné plnenie od pohľadávky, a potvrdil tak správnosť rozhodnutí prvostupňového okresného súdu o zastavení exekúcie podľa § 45 ods. 2 zákona o rozhodcovskom konaní v spojení s § 57 ods. 2 Exekučného poriadku.

Ústavný súd v nadväznosti na uvedené poukazuje aj na judikatúru Najvyššieho súdu Slovenskej republiky (ďalej len „najvyšší súd“), ktorý v rozsudku sp. zn. 3 Cdo/164/1996 z 27. januára 2007 publikovanom v Zbierke stanovísk a rozhodnutí pod č. R 58/1997

uviedol, že „*súdna exekúcia môže byť nariadená len na základe titulu, ktorý je vykonateľný po stránke formálnej a materiálnej. Ak bude exekúcia podľa titulu, ktorý tieto požiadavky nesplňa, aj napriek tomu nesprávne nariadená, musí byť v každom štádiu konania i bez návrhu zastavená.*“.

Vzhľadom na uvedené ústavný súd dospel k záveru, že napadnuté uznesenie krajského súdu nezasahuje neprípustným spôsobom do práva sťažovateľky na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru. Právo na spravodlivé súdne konanie v zmysle čl. 6 ods. 1 dohovoru nemôže byť porušené iba tou skutočnosťou, že sa všeobecné súdy nestotožnia vo svojich záveroch s požiadavkami účastníka konania. Navyše treba uviesť, že z pohľadu ústavného súdu nemožno skutkové a právne závery krajského súdu považovať za arbitrárne, zjavne neopodstatnené alebo vydané v rozpore s platnou právnou úpravou.

Na základe uvedeného ústavný súd pri predbežnom prerokovaní sťažnosti v časti týkajúcej sa namietania porušenia práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru napadnutým uznesením krajského súdu odmietol podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde z dôvodu ich zjavnej neopodstatnenosti.

K namietanému porušeniu čl. 1 dodatkového protokolu

Podľa čl. 1 dodatkového protokolu každá fyzická osoba alebo právnická osoba má právo pokojne užívať svoj majetok. Nikoho nemožno zbaviť jeho majetku s výnimkou verejného záujmu a za podmienok, ktoré ustanovuje zákon a všeobecné zásady medzinárodného práva.

V súvislosti s namietaným porušením práva podľa čl. 1 dodatkového protokolu ústavný súd považuje predovšetkým za potrebné poukázať na svoju stabilizovanú judikatúru, súčasťou ktorej je aj právny názor, podľa ktorého všeobecný súd zásadne nemôže byť sekundárnym porušovateľom základných práv a práv hmotného charakteru, ku ktorým nepochybne patrí aj právo podľa čl. 1 dodatkového protokolu, ak toto porušenie nevyplynie z toho, že všeobecný súd súčasne porušil aj ústavnoprocenčné princípy postupu vyplývajúce z čl. 46 až čl. 48 ústavy, resp. z čl. 6 dohovoru. Keďže ústavný súd nezistil

porušenie čl. 6 ods. 1 dohovoru, nemohlo dôjsť ani k porušeniu sťažovateľkou označeného práva podľa čl. 1 dodatkového protokolu. V opačnom prípade by sa ústavný súd stal opravnou inštanciou voči všeobecným súdom, a nie súdnym orgánom ochrany ústavnosti podľa čl. 124 ústavy v spojení s čl. 127 ods. 1 ústavy. Ústavný súd by takým postupom nahradzoval skutkové a právne závery v rozhodnutiach všeobecných súdov, ale bez toho, aby vykonal dokazovanie, ktoré je základom na to, aby sa vytvoril skutkový základ rozhodnutí všeobecných súdov a jeho subsumpcia pod príslušné právne normy (obdobne napr. II. ÚS 71/07, III. ÚS 26/08, IV. ÚS 82/09, III. ÚS 103/2010).

Ústavný súd navyše po preskúmaní napadnutého uznesenia krajského súdu dospel k záveru, že z jeho odôvodnenia nemožno vyvodit' nič, čo by signalizovalo, že ním došlo k neprípustnému zásahu do práva na ochranu majetku podľa čl. 1 dodatkového protokolu, keďže krajský súd v posudzovanom prípade ústavne akceptovateľným spôsobom interpretoval a aplikoval príslušné právne normy a rozhodol v zmysle ustálenej judikatúry formulovanej najvyšším súdom.

Ústavný súd konštatuje, že z tohto dôvodu nie je ani taká príčinná súvislosť medzi napadnutým uznesením krajského súdu a právom podľa čl. 1 dodatkového protokolu, ktorá by zakladala možnosť vysloviť porušenie tohto práva po prijatí sťažnosti na ďalšie konanie. Preto sťažnosť aj v tejto časti je zjavne neopodstatnená podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde a ústavný súd ju z tohto dôvodu pri predbežnom prerokovaní odmietol.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 15. marca 2011